

191%

II. Uluslararası Felsefe Kongresi

11-13 Ekim 2012

/// // U I / ^ W
//// // /Bursa/Türkiye

Şehir ve Felsefe

Mü

1 1111111111

II. International Philosophy Congress

11-13 October 2012

Bursa/Turkey

KH4İ-4

Editör/Editör

Gürkan Kaya - A.Kadir Çüçen

Tam Metinler/FM// *Text*

LARARASI
FELSEFE
KONGRESİ

*INTERNATIONAL
PHILOSOPHY
CONGRESS*

"Şehir
ve
Felsefe"

*"The City
and
Philosophy "*

Full Texts

11-13 October 2012

*Uludağ University
Bursa-Turkey*

Onursal Kurul

Honorary Board

Bölümün kuruluşunda ve gelişmesinde katkısı bulunan akademisyenler.

Academicians who have contributed to the " establishment and the development of the Department.

Prof. Dr. Arda Denkel
Prof. Dr. Betül Çotuksöken
Prof. Dr. Harun Tepe
Prof. Dr. İoanna Kuçuradi
Prof. Dr. Kurtuluş Dinçer
Prof. Dr. Sevgi İyi
Prof. Dr. Zekiye Kutlusoy
Doç. Dr. İsmail Demirdöven
Doç. Dr. Uğur Ekren
Yrd. Doç. Dr. Tüten Anğ
Dr. İsmail Serin
Afitap Boz

Bilim Kurulu

Academic Board

*[Alfabetik Sırayla]
[in Alphabetical Order]*

Prof. Dr. Abdullah Kaygı
Prof. Dr. Ahmet İnam
Prof. Dr. Ali Osman Gündoğan
Prof. Dr. Ayhan Bıçak
Prof. Dr. Betül Çotuksöken
Prof. Dr. Celal Türer
Prof. Dr. Cemal Güzel
Prof. Dr. David Grünberg
Prof. Dr. Doğan Özlem
Prof. Dr. Hakan Poyraz
Prof. Dr. Harun Tepe
Prof. Dr. Hasan Ertürk
Prof. Dr. Hüseyin Gazi Topdemir
Prof. Dr. Kenan Gürsoy
Prof. Dr. Kubilay Aysevener
Prof. Dr. Kurtuluş Dinçer
Prof. Dr. Neşet Toku
Prof. Dr. Ömer Naci Soykan
Prof. Dr. Sabri Büyükdüvenci
Prof. Dr. Saffet Babür
Prof. Dr. Sinan Özbek
Prof. Dr. Solmaz Zelyut
Prof. Dr. Şafak Ural
Prof. Dr. Tülin Bumin
Prof. Dr. Yasin Ceylan
Prof. Dr. Zeynep Direk

Çağrılı Konuşmacılar
Confirmed Keynote Speakers

Prof. Dr. Gabriel Vargas Lozano
Prof. Dr. İoanna Kuçuradi
Prof. Dr. Şafak Ural

Düzenleme Kurulu
Organising Board

**Kongre Başkanı/
Congress Chair**

Prof. Dr. A. Kadir Çüçen

Akademik Koordinatör
Academic Coordinators

Doç. Dr. Metin Becermen
Uludağ Üniversitesi
Öğr. Gör. Dr. Elif Nuyan,
Uludağ Üniversitesi

Genel Koordinatör
General Coordinator

Dişhekimi Gürkan Kaya

Grafik Tasarım
Graphic Design by

Gönül Kaya M.A.

| - 1 * BURSA
* BÜYÜKŞEHİR
* BELEDİYESİ

ISBN/978-605-5382-54-4
Basım Yılı ve Yeri / 1 . Baskı; Şubat 2013, AKMAT / Bursa

BURSA
KÜLTÜR A.Ş.

Yapım / © 2013 Bursa Kültür A.Ş. Bu kitabın tüm yayın hakları Bursa Kültür A.Ş.'ye aittir. Yazılı izin olmadan kısmen ya da tamamen yeniden basılamaz.

Dağıtım / Bursa Kültür A.Ş. - Merinos Atatürk Kongre Kültür Merkezi B Kapısı Osmangazi-Bursa/Türkiye
Tel: + 90 224 253 26 46 Faks: + 90 224 253 14 85 info@bursakultur.com / www.bursakultur.com

Prof. Dr. Dimitar Denkov
Sofia University, Bulgaria

Doç. Dr. Alexander L. Gungov
Sofia University, Bulgaria

Doç. Dr. Andrej Demuthovci
Trnava University, Slovakia

Doç. Dr. Işık Özgündođdu Eren
Uludağ Üniversitesi

Doç. Dr. Muhsin Yılmaz
Uludağ Üniversitesi

Doç. Dr. Nami Başer
Galatasaray Üniversitesi

Yard. Doç. Dr. Neslihan Sam
Uludağ Üniversitesi

Dr. Slimane Moulki
M'Sila University, Cezayir

Araş. Gör. Dr. Funda Günsoy Kaya
Uludağ Üniversitesi

Dr. Marien van den Boom
INHolland University of Applied Sciences

Araş. Gör. Dr. Yasemin Kaya
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Dr. Gülçin Tunç
Uludağ Üniversitesi

Öğr. Gör. Ayşe Gül Çıvgın
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Adnan Esenyel
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Derya Aybakan
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Emine Kef
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Melek Zeynep Zafer
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Mehmet Fatih Elmas
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Tayfun Torun
Uludağ Üniversitesi

Araş. Gör. Ümit Öztürk
Uludağ Üniversitesi

BİLDİRİ TAM METİNLERİ
FULLTEXTS

ŞEHİRLEŞME OLGUSU VE ŞİDDET DÖNGÜSÜ BAĞLAMINDA KİMLİK VE KİŞİLİK BUNALIMI

Kasım TATLILIOĞLU*

1. GİRİŞ

"Nerede bir kent varsa orada bir medeniyet vardır (Anonim)."

"İnsanın dünyadaki en önemli vazifesi dünyayı güzelleştirmektir (Hz. Muhammed)."

Günümüzde kentleşme eğiliminin arttığı ve buna bağlı olarak sürdürülebilirlik olusunun her geçen gün daha çok önemsendiği bir dönemde yaşıyoruz. Birleşmiş Milletler -ananlarının yaptığı hesaplamalara göre 2008 yılında tarihte ilk defa dünya üzerinde şehirlerde yaşayan insanların sayısı kırsalda yaşayanların sayısını geçmiş bulunuyor. Şehirler tarih içinde ie her zaman önemli olagelmışlerdir. Bir şehirde yaşayan insanlar ile yaşanan şehir arasında derinlikli ve çok boyutlu bir etkileşim söz konusudur. Şehirleri elbette ki insanlar kurar, ancak şehirler de tarihi yapısı, mimarisi ve estetiğiyle insanları biçimlendirirler. İnsanların günlük ha\atlanndaki davranış kalıpları, düşünce biçimleri hatta politik tercihleri şehirler tarafından şekillendirilir. Bu yönüyle bir şehir, binası olmayan bir okul, duvarları olmayan bir sınıf, kitapları olmayan bir kütüphane gibidir.

Kentler sosyal, ekonomik, kültürel ve mekânsal bileşenleri olan karmaşık bir mekanizmadır. Türkiye'de hızlı bir kentleşme süreci yaşanmaktadır. Kentleşme sürecinin iyi yönetilememesinden kaynaklı şiddet dâhil birçok sorun ortaya çıkmıştır. Ülkemizde son 50 yılda yaşanan göç olgusu, denetlenemeyen hızlı nüfus artışı ile birlikte sağlıksız kentleşmeyi de beraberinde getirmiştir. Düzensiz yoksun kentleşme ise fiziksel ve sosyo-kültürel açıdan önemli sorunların yaşanmasına ve "*kimliksiz kentlerin* " ortaya çıkmasına neden olmaktadır.

Türkiye'deki kentleşme olgusu, ülkenin toplumsal, siyasal, kültürel, hukuksal ve ekonomik yapısını, değer ve normlarını değiştiren ve biçimlendiren temel öğelerden biridir (Hurma, 2003). Dünyada kentleşme olgusunun hızlı değişimine paralel olarak, ülkemiz de bu değişime dâhil olmuştur. Ülkemizde kentleşme ile ilgili veriler incelendiğinde Türkiye nüfusunun % 15'i kentlerde yaşarken, % 85'i kırsalda yaşamaktaydı. 2009 yılı Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi'ne göre nüfusun %75,5 i kentlerde, %24,5i kırsal alanda yaşamaktadır (Tüik, 2010; Es ve Ateş, 2004).

Göçler sonucunda, ortaya çıkan çarpık kentleşmenin getirdiği bireysel ve toplumsal sorunlar nedeniyle ayrıca pek çok birey kendini artık kentlerde güvende hissetmemektedir. Kentleşmenin getirmiş olduğu yalnızlık, çaresizlik, bunalım, tükenmişlik ve izolasyon sonucunda şiddete ilişkin korku da giderek artış göstermektedir. Çarpık kentleşmenin ortaya çıkardığı olumsuz sosyal-psikolojik sonuçların sonucunda, yapılan araştırma sonuçları da göstermektedir ki, birçok birey diğerleriyle iletişimde çatışma ve problem çözümede iletişim tarzı olarak en etkin yolun şiddet ve kaba kuvvet olduğuna inanmaktadır. Şiddet bir toplumda, yaşam biçimi olarak benimseniyorsa, o toplumda sorun olarak görülmez, aksine sorun çözümenin bir aracı olarak görülür (Ergin, 1991).

Kentlerde çocuk ve gençler, daha küçük yaştan itibaren kendini bir şiddet sarmalında bulmaktadırlar. Bu durumun nedenleri olarak, şehirlerde çetelerin, çocuk ve gençlerde bir merak ve özenti doğurduğunu ve bireylerin daha erken yaşlarda suça bulaşmış olma olasılığını söyleyebiliriz.

Bireye toplumsal değerleri **aktaran** ve daha sonra da bu değerlere göre bireyin **yaşam** sürmesini denetleyen aile de, gittikçe çözülmekte, birey üzerindeki etkisini yitirmektedir. Birey, bugün Türk toplumunda ciddi bir değer bunalımı içine düşmüştür (Özerkmen, 2012).

Dahası sanayileşme ve kentleşme süreçlerinin ekonomik, sosyal, kültürel, siyasi ve diğer birçok alana etki ettiği düşünüldüğünde toplumun yaşam kalitesi üzerinde **doğrudan** etkisi olduğu görülmektedir. Kentleşme sürecinin insan tutum ve davranışlarında oluşturduğu değişimler ve çarpık, sağlıksız kentleşme sürecinde göçün sonucunda ortaya çıkan suç ve şiddet olgusu kent merkezlerinde ve gecekondu bölgelerinde temel sorunlar olarak görülmektedir. Dolayısıyla kentleşme ve kentleşme sürecinde suç ve şiddetin varlığı günümüzde artık yadsınamaz (Yıldırım, 2004). Kentleşme hareketi günümüzde, gelişmekte olan ülkeler için, giderek, maliyet artırıcı bir olgu haline gelmiştir (Ökmen-Aslan, 2001).

Bu araştırmada, kentleşme olgusu bağlamında, bireyin içine düştüğü kimlik ve kişilik bunalımı ve bunun sonucunda bozulan ruh sağlığı neticesinde başvurduğu ve bir çözüm yolu olarak gördüğü şiddet davranışı ele alınmıştır. Yani kent-birey-toplum ilişkisi psikolojik ve sosyolojik bakış açısıyla analiz edilmiştir. Konu ile ilgili olarak, alan yazın çalışması yapılmış, bu konuda yapılan araştırmalar incelenerek buradan da bir sonuca ulaşılmaya çalışılmıştır.

ARAŞTIRMANIN AMACI

Kentler yaşayan bir organizma olarak, sürekli bir değişim içindedir. Kentler toplumun gelişmesinde önemli rolü olan konuların odağında olup, geçmiş, bugün ve gelecek için süreklilik ortaya koymaktadır. Bir toplumun kentsel yapısı, yerleşim biçimi, trafik akışı ve kentsel yaşamının niteliği ile o toplumda yaşayan bireylerin ruh sağlıkları arasında doğrudan bir ilişki olduğunu söyleyebiliriz. Köyden kente göçün hızlanması ile sosyal yapıda hızlı bir değişim başlamıştır. Aile yapısı geleneksel aileden çekirdek aileye dönüşmüş, insan ilişkilerinin niteliği değişmiş, hızlı göç sonucunda yerel yönetimlerin de vurdumduymazlığı ve sorumsuzlukları sonucunda düzensiz ve çarpık kentleşme başlamıştır. Tüm bu durumlar çok farklı davranış örüntüleri ortaya çıkarmıştır. Kültürel yozlaşma, değerlerden uzaklaşma, stres ve bunalımlı bir yaşam, kaygılı ve endişeli bir gelecek, ümitsizlik, işsizlik ve yalnızlık sonucunda bireylerin ruh sağlıklarını bozarak akıl hastalıklarının da artışı hızlandırmıştır.

Yaptığımız bu araştırma, bu alandaki aktörlere, yerel yönetim temsilcilerine bir farkındalık oluşturma açısından alan yazına katkıda bulunmayı amaçladığından önem arz etmektedir.

3. ARAŞTIRMANIN KAVRAMSAL TEMELLERİ

3.1. Kent ve Kentleşme Kavramı

Kent ile ilgili tanımlar demografik, idari, ekonomik, sosyolojik ve şehir planlarına göre farklı ölçütler içerisinde yapılmıştır. Sosyolojik açıdan kent, geniş bir biçimde bir araya gelmiş ve bir takım farklı faaliyet ve özellikleri bulunan insanlar ve binalar topluluğu ya da toplumsal bakımdan benzerlik göstermeyen kişilerin oluşturduğu, geniş, yoğun ve süreklilik niteliği olan yerleşmelerdir (Taneri, 1978). Aristo ise kent kavramını, "insanların daha iyi bir yaşam sürdürmek için toplandıkları yerler" olarak tanımlamıştır (Şenel, 1995). Köknel (1996) ise, kentleşmeyi, tarımsal üretimden daha ileri bir üretim düzeyine geçiş olarak ifade etmektedir. Kentleşme ile ilgili yapılan tanımların genel özelliği kenti, sanayileşme sonucunda ortaya çıkan, modern bir toplumsal yapı olarak değerlendirmeleridir (Gökulu, 2010). Lohorit (1991), kenti, "bir toplumsal kümenin ürünü" olarak görmektedir. İnsanların ruhu ve kimliği olduğu gibi şehirlerin de bir ruhu ve kimliği vardır. Sadece geniş caddeler, büyük binalar ve sokakları

dolduran kalabalıklar bir yeri "şehir" yapmaya yetmeyecektir. Bir yerin şehir olabilmesi için oraya bir kimlik, bir ruh kazandırmak gerekecektir. Bu yüzden insanlar şehirleri önce içlerinde kurarlar. Şairler şiirlerine konu eder, ressamlar tuvale işler, yazarlar hikâye ve romanlarına tema olarak seçerler... Sanatçı özlemini anlatır, düşünce insanı şehrin felsefesini kurar, mimarlar proje üretir ve sonra icracılar çıkar ve kurarlar bu şehri...

Kentlerin ortaya çıkma, gelişme ve değişme süreci ise "kentleşme" kavramı ile ifade edilir (Hurma, 2003). Kentleşme toplumsal değişme sürecini önemli ölçüde etkileyen ve bazı toplumlarda da hızlandıran bir olgudur. Kentleşme ise, kentleşme akımı sonucunda, toplumsal değişimin, insan davranışlarında ve ilişkilerinde, değer yargılarında, tinsel ve özdeksel yaşam biçimlerinde değişiklikler yaratması sürecidir (Keleş, 1998; Bumin, 1998). Kentleşme sürecinin sosyal, kültürel boyutu olarak da ele alabileceğimiz kentleşmeyi kentle uyumlu bir şekilde entegrasyon süreci olarak verebiliriz (Nasır, 2002). Şehirleşme olgusu, hızlı ve çok yönlü bir değişim süreci ifadesidir. Ancak bu sürecin işleyişi ve sonuçları, toplumdan topluma farklılaşmaktadır. Şehirleşme süreci, tutum ve davranışların yaş gruplarına göre farklılaşmasını hızlandırmaktadır. Bu durum, bireysel ve sosyal ilişkileri de etkilemektedir. Şehirleşme sürecinin hızlı olduğu yerleşim yerlerinde, birinci ve ikinci kuşaklar arası anlaşmazlıklar artmakta; buna karşılık, fizikî ve sosyal yapı özelliklerinden dolayı nispeten daha yavaş değişim geçiren yerleşim yerlerinde, kuşaklar arası farklılaşma daha az olmaktadır. Bireysel ve sosyal ilişkiler bakımından şehirleşme, değerler sisteminde ve dolayısıyla da tutum ve davranışlarda farklılaşmaların olduğu bir değişim süreci olarak değerlendirilebilir. (Karaman, 2003). Teknolojik gelişmelere paralel olarak, kırsal kesimin kentin imkânları ile tanışması ve bundan yararlanmak istemesi göç olgusunu da beraberinde hızlandırmıştır (Özkalp, 1987).

Günümüzde kentsel yaşam, bireylere kendisinde toplanması beklenen kültürel zenginlikleri ve farklılıkları paylaşabilecekleri mekânları (meydanlar, yay yolları, konser salonları, müzeler, kültürel merkezler vb) streslerini atabilecekleri eğlence ve eğlence alanları (spor alanları, yeşil alanlar) sunamamaktadır. Daha da önemlisi, birey ve toplum ölçeğinde sağlanamayan sosyo-ekonomik, mekânsal hareketlilik, uyum, tamamlanamayan kentleşme süreçleri, kentlerimizde kent güvenliğinden ve özgün kent kimliğinden söz edebilmeyi gün geçtikçe daha da zorlaştırmaktadır (Kentleşme Şurası, 2009). Kentleşme olgusu, günümüz toplumlarının başlıca özelliğini oluşturmaktadır. Kentleşme olgusunun temel özelliği, nüfusun belli bir alanda yoğunlaşmasıdır. Kentleşme olgusu sadece basit bir demografik olay olarak anlaşılmalıdır. Neden-sonuç ilişkilerinin iyi analiz edilmesi gerekir (www.ekodialog.com).

Bireylerin kentte yaşamanın gerektirdiği sosyo-ekonomik, kültürel ve siyasal dinamiklerden etkilenmesi ve etkilemesi kentleşme ile ilişkilendirilmektedir. Kentte yaşayan bireylerin kente özgü tavır ve davranışlar sergilemeleri, kente ait bir birey olarak, kentin sürdürülebilirliğine katkı vermelerinin gerektiğinin farkındalığını yaşamaları günümüzde giderek daha çok önemsenmektedir. Günümüzde birey, modern kent hayatında önemli role sahiptir (Kentleşme Şurası, 2009). Nüfus ve çevre bakımından sınırlı küçük toplumlarda ilişkilerin yüz yüze olması, yani insanların yaşantılarını paylaşmaları, toplumun türdeş (homojen) bir yapı varken; nüfusun yoğunlaştığı yerlerde ise heterojen bir yapı vardır (Gökçe, 1971). Yapılan araştırma sonuçlarına göre, köyden kente göçün en önemli nedeni olarak sosyo-ekonomik faktörler görülmektedir. Türkiye'de 1984 yılında başlayan ve giderek artan terör olayları, kitlesel zorunlu içgöç hareketlerinin temel nedeni olarak gözükmektedir (Taşçı, 2009). Kentleşme olgusu tarihsel süreçte özellikle sanayi devriminden sonra hem nitelik hem de nicelik olarak belirgin hale gelmiştir. Kentleşme, sanayileşmeye ve ekonomik gelişmeye koşut olarak kent sayısının artmasını ve günümüzdeki kentlerin ortaya çıkmasını sağlayan to-

plum yapısında, artan oranda örgütlenme. işbölümü ve uzmanlaşma yaratan, insan davranış ve ilişkilerinde kentlere has değişikliklere neden olan bir nüfus birikimi sürecidir (Keleş, 2002).

Bookchin kent için şu ifadeyi kullanır: " Kent bir eko topluluktur. Yani etik ve toplumsal nitelikteki bir eko-topluluktur. Birbirine sıkı bir şekilde bağlı, büyük nüfuslu bir insan topluluğunun işgal ettiği bir alan, biyolojik yakınlığın toplumsal yakınlığa dönüştüğü bir grup seküler yurttaşlara, dar görüşlü bir kabileyi evrensel yurttaşlar kitlesine dönüştüren önemli bir etmendir" (Bookchin, 1999; akt: Nasır, 2002).

3.2. Kent Kültürü ve Kendilik Bilinci

Kendilik bilinci kavramı ile ifade edilmek istenen, kentte yaşayanların kentle bütünleşmesi, kendini kente ait hissetmesi ve dolayısı ile yaşadığı kente karşı sorumluluk duymasındır. Kentler sosyal gelişmelerin, kültürel etkinliklerin, uygarlıkların oluşup yoğunlaştığı merkezler olarak kentlilik bilincini etkilemektedir. İnsan toplumlarında, sosyo-kültürel devamlılığı sağlayan çeşitli faktörlerden en önemlisi sosyalizasyon sürecidir. Bu süreç ile bireyler toplumun standart ve ortak değerlerini benimseyerek davranışlarını ayarlarlar. Toplumda, hiç kimse diğerlerinden soyutlanmış olarak yaşamaz. Birliklilik, belirli bir etkileşimi ve ilişkiyi ortaya çıkarır (Erkal, 1991). Birey kentin biçimlenmesinde ve yönetim süreçlerinde kendi etkisini gördüğünde, kente ait olma duygusu güçlenmektedir (Kentleşme Şurası 2009). Sanayi Devrimi'yle birlikte kentlerin gelişmesi olağanüstü bir güç kazandı. Kentsel gelişme ile bir kentin mekânsal, tarihsel ve yapısal yönlerini içeren bütüncül bir gelişimden söz edilmektedir (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Kentlesme>).

Kent, sosyo-kültürel, siyasal, yönetsel, ekonomik alanda insan hayatının bütün boyutlarıyla herkesin içinde var olduğu yaşam alanıdır. Kentler yaşayan bir organizma olarak sürekli bir değişim içindedir. Bu yanı ile kentler, sosyal gelişmelerin, kültürel etkinliklerin uygarlıkların oluşup yoğunlaştığı merkezler olarak kentlilik bilincini etkiler. Kentlerde ortak yaşam, sadece "bir arada yaşam" ya da "birlikte yaşam" değildir. İnsani, mekânsal ve düşünsel gelişimin birlikte üretilmesi, yani "toplumsal birlikliğin kimlikli ve yaratıcı beraberliklere dönüştürülmesi"dir. Bireylerde kentlilik bilincinin oluşturulması ve geliştirilmesi bir dizi sosyal etmene bağlıdır. "Kentlilik bilinci" de, hiç kuşkusuz, "yaşamı kentli kılabilcek" ortak yapılanmalarla mümkün olabilir. Kentlerimizin kimliksiz gelişmesi, yeni yapılaşmaların bize yabancı olan kişiliksiz mimarileri, tek düze apartmanlaşmanın tüm kentlerdeki egemenliği, yeni semtlerdeki karakersiz dokular vb yozlaşmanın da temelinde yatan, "geleneksel mimarinin turistleşmesine" izin verilmemelidir. Çağdaşlık, "insani değerlerden uzaklaşan bir kimliksizleşme" asla olmamalıdır. (Kentleşme Şurası, 2009)

3.3. Kentlerde Görülen Sosyal Psikolojik Sorunlar

Suç ve şiddetin mağdurları çoğu kez gençler olmaktadır. Söz konusu sorunlarla mücadelede gençlerin doğrudan dâhil edilmesi gerekliliği çağdaş bir toplum olmanın bir özelliğidir. Kentleşme ya da kentli olmak birey ölçeğindeki bir değişim sürecidir (Erkut, 1991). Artan göç hareketliliği kentleri ve ülkeleri daha karmaşık hale getirmiştir. Şehir yaşantısı, geleneksel davranış ve ilişkileri yeni ve değişik koşullar içerisinde eritmekte (assimilation) ve kişiyi sayısız roller içerisine itmektedir. Bu durum ise, bir takım düzensizliklerin ve sorunların kaynağını oluşturmaktadır. Aile hayatındaki değişimler, yeni koşullara uyum sorunları, suçluluk, fuhuş, alkolizm, kapkaççılık, uyuşturucu madde alışkanlığı, akıl hastalıkları, intihar ve benzeri sosyal düzensizlikler daha yoğun olarak ortaya çıkmaktadır. Uyum sorunu ise daha farklı bir biçimde uzun vadeli ve psikolojik kökenli olarak ortaya çıkmaktadır. Yerleşilen çevre ile ilgili olarak geleneklerde zayıflama ve buna bağlı olarak da bireyin bazı kişisel ve ailevi sorunlarında artış

görülmektedir, Farklı yaşam biçimleri ve davranış kalıpları ortaya çıkmaktadır (Gökçe, 1971; Hurma, 2003; Özen; 1996; Bayhan, 1997; Gürbüz, 2006). Kırsal kesimde yaşayanlar, salgın hastalıklar, ekonomik sebepler, savaşlar ve diğer bir takım nedenlerden dolayı sıklıkla yer değiştirir hale gelmişlerdir (Manfredini, 2003). Sosyal açıdan göçün olumsuz diğer bir sonucunu, kentlerde sayıları gittikçe artmakta olan sokak çocukları oluşturmaktadır (Gürbüz, 2006). Büyük kentler ve gelişmiş bölgeler kırsal alanların ve az gelişmiş bölgelerin genç ve kabiliyetli insan gücünü çektikleri için, kırsal bölgeleri işe yarar nüfustan yoksun bırakmakta ve bölgeler arası dengesizlikleri artırmaktadır (Yavuz, Keleş & Geray, 1978). Türkiye'de hızlı ve sağlıklı kentleşmenin yol açtığı toplumsal sorunlar, oldukça fazla olmakla birlikte, çevrenin tahribi, fiziki plansızlık, yerleşim düzensizliği, gelir dağılımında eşitsizlik, sosyal tabakalaşmanın derinleşmesi, kültür değişmesi ve kültür boşluğu ve toplum hayatında çözümlerin başlaması örnek verilebilir (Sezai, 1992).

Gecekondulaşma sonucunda "yoksulluk kültürü" oluşturmuştur. Bu duruma karşı devlet ve hükümetler sosyal politikalar geliştirmişlerdir. Bu anlayış, topluma bir bütün olarak bakan, toplum içerisindeki bütün sınıfları ilgilendiren, çok çeşitli konuları sınıf farkı gözetmeksizin ele alan bir politikanın varlığını ifade etmektedir (Taşçı, 2009). Sosyal politikanın amaçları yoksulluğu azaltmayı, sosyal korumayı, sosyal içermeyi ve insan haklarında ilerlemeyi de içine alacak şekilde genişlemiştir (Hail, 2004). Diğer taraftan, göçe bağlı olarak gelişen yoksulluk sonucunda, sadece suç fiilinin ortaya çıkması söz konusu olmamakta; ayrıca kentte var olan suçlara karşı da yoksul durumda olanların kendilerini korumaları gittikçe zorlaşmaktadır (WB, 2001).

Kentlerdeki kültürel örüntülerin değişmesi, ılımlı ve yumuşak bir süreç içerisinde değil, gerilim, çatışma ve zıtlıkların yaşandığı bir süreç şeklinde olmaktadır (Tezcan, 1995). Sosyal problemler toplumun bütünlüğünü ve devamlılığını tehdit ederler. Sosyal problemlere sosyolojik açıdan yaklaşıldığında atılacak ilk ve en önemli adım sosyal problemlerin sosyal tanımlarının yapılmasıdır (Heiss LL, Pitanguy J.GermainA. 1995; akt: Işiloğlu, 2006).

Türkiye'de kentler bağlamında şöyle bir politika üretildiği ileri sürülmektedir: Önce nüfus hareketi ve bu nüfusu istihdam etme uğraşları, daha sonra bu nüfusa yaşanabilir bir kent oluşturma uğraşları yapılmaya çalışılmıştır ve bu durum, çarpık, plansız, karmaşık kentleri üretmiştir (Kaya, 2003:103). Bu sorunlardan bazılarını şöyle sıralayabiliriz:

3.3.1.Terör, Örgütlü Suçlar ve Şiddet: Bu şiddet ve suç türü çoğunlukla şehirlere özgü bir problem konumundadır.

*

3.3.2.Nefret Söylemi: Şehirlerde farklı kimliklerin bir arada yaşamasından kaynaklı bazı sorunlar.

3.3.3.Cinsel Şiddet: Çocuklara ve yetişkinlere yönelik cinsel şiddet kentlerde yaygındır.

3.3.4.Yağma ve Hırsızlık/Kapkaç: Sermaye ve zenginliğin kentlerde yoğunlaşmıştır.

3.3.5.Aile İçi Şiddet: Aile bireylerinin birbirine uyguladığı, sözlü, fiziksel ve ekonomik şiddet kentleşme ile birlikte artmaktadır.

3.3.6. Mobbing: İşyerlerinde psikolojik olarak uygulanan şiddet olarak tanımlanan mobbing çoğunlukla kentlerde görülen bir olgudur.

3.3.7.Trafikten Kaynaklanan Şiddet: Sürücü ve yayaların kuralsız davranışları yaygındır.

3.3.8. Holiganizm: Spor faaliyetlerinin toplumsal şiddete dönüşmesi.

3.3.9. Madde bağımlılığı: Kentleşmeye bağlı olarak bireylerin yalnızlaşması ve yabancılaşmasıyla ilişkili madde bağımlılığı şehirlerde ağırlıklı olarak görülen bir sorundur.

3.4. Kentleşme ve Suç İlişkisi

Düşük sosyo-ekonomik statünün özellikle hırsızlık ve gasp suçlarını arttırdığı bilin- en bir gerçektir. Şiddetin ortaya çıkmasında, yoksulluk, zihinsel özür- lü olmak, eğitim yetersizliği, açgözlülük, işsizlik, arkadaş grubunun baskısı, kötü çevre şartları, kızgınlık veya intikam duyguları etkilidir. Türkdöğ an (1996)'a göre, toplumsal düzenin bozulmasına yol açan anti-sosyal davranışlar "sosyal şiddet" kavramının içerisinde kabul edilir. Ona göre, sosyal şiddet olgusunun içerisinde terör, intihar, adam öldürme, suikastlar, adam kaçırma, fidye is- teme, rehine alıkoyma, yakma-yıkma, tahrip, sözlü ve yazılı protestolar, toyekün çatışma, ay- aklanmalar, ırk ve mezhep kavgaları sayılabilir.

Bireyin canına, malına, namusuna, toplum düzenine kasteden davranışlar sosyal sis- temin bütünlüğünü tehdit ederler. Çünkü, şiddet sadece toplumdan topluma değişiklik gös- teren normların ihlali değildir, şiddet toplumun refah ve düzenine de ters düşen bir davranıştır (Sarımurat, 1993). Evlilik ilişkileri dışında dostluk ilişkileri olmayan, içine kapanık, toplumsal olarak izole edilmiş ailelerde şiddete başvurmanın daha sık gözlemlendiği, bunun göçmenlerde önem kazandığı bildirilmektedir (Işıloğlu, 2006).

Diğer taraftan modern hayat, birçok bakımdan aileyi vurmakta ve aileye ait değerleri tahrip etmektedir. Kadına yönelik şiddette de bir artış göze çarpmaktadır. Kadınlara yönelik aile içi şiddet temel insan hakları ve özgürlüklerin ihlali olup kadınlarla erkekler arasında eşit olmayan güç ilişkilerinin sonucu olarak ortaya çıkan toplumsal bir sorun ve önemli bir halk sağlığı problemi olarak kabul edilmektedir. Şiddet olayları ile her gelir ve eğitim düzeyinde, her yaşta, evli, bekar ya da boşanmış kadınlar karşılaşabilmektedir ve kadınları en temel insan haklarından ve temel özgürlüklerinden mahrum etmektedir (Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ul- usal Eylem Planı, 2008-2013).

Büyük kentlerin içine düştüğü kaos, ancak Yedinci Beş Yıllık Planda dikkati çekmiş ve büyük kentlere doğru olan göç eğiliminin yavaşlatılması gündeme gelmiştir (Kalabalık, 2012). Çarpık kentleşmeler göçü meydana getirmekte, kontrolsüz göçlerde suç eğilimi ortaya çıkarmaktadır. Böylelikle dengesi bozulan bir toplumsal yapı meydana gelmektedir. Toplumsal suçlar, bireysel yasa dışı davranışlar, kalabalıkta kaybolma, takipten kurtulma, önleyici kolluk hizmetlerinin etkinliğini hissettirmesinin zayıflaması, karmaşık kent çevresi ile bütünleşmede başarı kazanamış, toplumsal beklentilerin gerçekleşmemesinden doğan düş kırıklıkları, kentin tüketici, yabancılaştırıcı etkileri altında toplumdan kopmanın ve dışlanmanın sonucu "suçluluk" olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bütün bu yapısal olumsuzlukların yanında bireylerin kente uyum sağlayamaması alt kültür gruplarının varlığı bu kültürlerle etkileşim içerisine girmenin kolaylığı gibi daha küçük düzeyde, bireyler üzerinde olumsuz etki oluşturabilecek özellikler, kentleşme suç arasında bir ilişki kurmamıza olanak tanır (Gökulu, 2010). Bütün bu oluşumlar sonunda, sadece konut açısından değil, aynı zamanda toplumsal, ekonomik ve kültürel bakımdan da önem taşıyan bir "Gecekondu" olgusu ortaya çıkmıştır (Kongar, 2008).

Leones(2006), bizim gibi gelişmekte olan bir ülke olan Filipinler'deki kentleşme ve suç ilişkisini incelediği çalışmasında kentleşmeyle ilintili suça yol açan nedenleri şu şekilde sıralar

Yoksulluk

Aile değerlerinin kaybolması

Kayıtsızlık /Adaleti kötüye kullanma

Zayıf devlet ve yönetim anlayışı

Suç korkusu.

Özellikle sağlıksız kentleşme ve bunun yarattığı toplumsal sorunlar kentlerde suça neden olan yapısal değişkenler olarak karşımıza çıkmaktadırlar. Bu süreç içerisinde kentli ve yurttaş olabilmek, yaşanan çevredeki olaylara seyirci kalmadan etkin ve duyarlı bir rol üstlenebilmek suç önleme stratejileri açısından oldukça önemlidir. Kentleşmenin getirdiği sorunlarla baş edebilmek ve bu sürecin olumsuz yönlerinden kurtulabilmek bir anlamda 'kentlileşmek' kavramıyla da alakalı bir durumdur (Akt: Gökulu, 2009).

Türkiye'de kentleşme, kentsel alanların çekici etkisinden çok, kırsal alanların itici etkisi altında gerçekleşmiştir ki, kentleşmenin günümüzde de bu temel karakteristiğini koruduğu görülmektedir. Dolayısıyla ülkemizde kentsel gelişimin temel dinamiğinin de kırsal alanların iticiliği olduğu söylenebilir. Batı'da kentleşme, temel bir toplumsal olgu olarak sanayileşmeye bağlı ve onu takip eden bir hızda kendini gösterirken; Türkiye'de bu biçimde sağlıklı bir kentleşmeden söz edilememektedir (Özel, 2005). Şiddet sadece sosyal bir olgu olarak ele alınmamalıdır. Uygarlık geliştikçe "şiddetin azalacağı" yolundaki öngörülerin aksine, şiddet farklı boyutlarda ve tüm dünyada devam etmektedir.

Şiddetin temelinde yer alan saldırganlık güdüsü de değişik biçimlere bürünecek bir davranıştır. Tüm insan davranışlarında olduğu gibi, insandaki saldırganlık ve bunun şiddete dönüşmesi, kişinin psikolojik ve toplumsal gelişiminin, nörolojik ve hormonal yapısının etkileşimiyle ortaya çıkmaktadır (Lorenz, 1996). Bazı sosyal öğrenme kuramcılarının göre, çocuklar bazı durumlarda nasıl davranacaklarını çevresindeki gözlemleyerek ve onları taklit ederek, belirlenirler (Backman-Secord, 1974; akt: Kocacık, 2001). Bu kurama göre saldırganlık kadar, saldırganlık olmama davranışı da öğrenilebilir bir davranış örüntüsüdür (Aziz, 1994). Toplumsallaşma gerek çocukluk döneminde gerekse yetişkinlik döneminde kitle iletişim araçlarının etkisiyle kolay öğrenilebilen saldırganlık davranışlarının yanı sıra bu durumun yol açtığı davranışların çözülmesi de önemlidir. Suç işleme eğilimi, kişinin psikolojik yapısına bağlı olmakla birlikte, aynı zamanda toplumun yapısına ve yaşanan ekonomik ve sosyal çevreye de bağlıdır. Bu bakımdan varoşlarda ve gecekondualarda yaşanan yoksulluğun suç eğilimini hızlandırdığını söyleyebiliriz.

3.5. Kente Özgü Şiddetin Nedenleri

Kentler sosyal hayatın mesleklere, iş bölümüne ve farklı kültür gruplarına göre organize edildiği kurumlaşmaların yoğunluk kazandığı, karmaşık insan ilişkilerinin bütün bir günlük yaşamı etkileyen yerleşim merkezleri olduğu için beraberinde kente özgü şiddete de neden olmaktadır (Keleş, 1982).

3.5.1. Göç ve Gettolaşma: Bilindiği gibi kentleşmenin arka planında göç olgusu yatmaktadır. Aile içi şiddetin de önemli nedenlerinden biri olarak göç olgusu karşımıza çıkmaktadır. Ayrıca günümüzde özellikle büyük kentlerde gettolaşma, sınıfsal, etnik ve mezhepsel gerilimleri de arttırarak şiddete dönüştürmektedir.

3.5.2. Kentlileşme: Kente göç edenlerin kentsel değerleri kazanmaları sürecinde yaşanan sorunlar ve bu uyum sorunları sonucunda kentli kültürün kazanılamaması kentlileşememe sorunu oluşturmaktadır

3.5.3.İşsizlik: Kente göçle birlikte gelen nüfusun işgücüne dâhil olamaması ve sosyal güvenlikten yoksun olarak geçici işlerde çalışması.

3.5.4. Gelir Dağılımındaki Eşitsizlik Ve Sosyal Tabakalar Arası Dengesizlik: Kentler en zengin ve en yoksulun aynı mekânda yaşadığı bir ortamdır.

3.5.5. Hoşgörü Kültürünün Ortadan Kalkması: Bir arada yaşama kurallarının yok olması.

3.5.6.Kentin Fiziksel ve Sosyal Altyapısındaki Yetersizlikler: Planlı bir kentleşmenin gerçekleştirilmemesi sonucunda dinlenme, eğlenme ve spor alanlarının eksikliği.

3.5.7. Güvensizlik: Korku, kuşku ve kaygı sonucunda bireyler arasında ortaya çıkan, iletişimi yok eden ve aynı zamanda hukuki yetersizliklerden kaynaklanan sorunlar.

3.5.8. Sosyal iletişim ve beceri eksiklikleri: Sosyal ilişkilerde 2. tür ilişkiler ön plana geçmiştir.

3.6. Kente Özgü Şiddete Karşı Öneriler

Kentleşme ile birlikte artan şiddetin önlenmesi, her şeyden önce sosyal ve fiziki bir alt-yapı planlanmasını gerektirmektedir. Bu bağlamda;

3.6.1.Kent odaları, kent meclisleri, sivil toplum örgütleri: Bu ve benzeri kurum ve kuruluşlar profesyonel kadrolarla birlikte kente özgü sorunların tanımı ve çözümünde rol oynamalıdır.

3.6.2.Kültürel ve spor olanaklarının çoğaltılması: Bu olanaklar belirli ölçütlere göre planlanmalı.

3.6.3.Kent hakları bildirgesinin oluşturulması: Kent yaşamında kentin yöneticilerinin uygulamalarından kaynaklanan bireylerin göreceği zararlar ve bireylerin kusurlarından kent yaşamına zarar veren unsurlar tespit edilmeli, birey ve kent yöneticileri arasında hak ve sorumlulukları düzenleyen bir sözleşme oluşturulmalıdır.

3.6.4.Kentlere özgü suç profilinin oluşturulması: Kentte işlenen suçlar, mağduriyet ve suç işleme korkusu dikkate alınarak yerel güvenlik politikaları oluşturulmalıdır.

3.6.5. Sivil suç araştırma birimlerinin kurulması: İnsanların suç algıları ve rapor edilmemiş mağduriyetlerini tespit eden anketler sivil birimlere yaptırılmalıdır.

3.6.6.Yerel yöneticilerin şiddet ve suç oranları konusunda hesap verilebilir düzenlemenin yapılması: Atanmış yöneticiler, seçilmiş yöneticilerle birlikte şiddet ve suç oranlarının belli bir düzeyde tutulması konusunda hesap verebilir bir sorumluluk taşınmalıdır.

3.6.7.Yerel yönetimlerin şiddeti önleme danışmanlığı ve kurumsallaşması: Mahalle düzeyinde oluşturulacak yerel yönetimler, o bölgedeki şiddetin önlenmesi ve şiddete maruz kalanların başvurabileceği bir düzenleme gereklidir.

3.6.8.Planlamanın suç ve şiddetle ilişkisi göz önüne alınarak yapılması: Yerel suç haritalarının çıkarılarak planlamanın buna göre yapılması gereklidir.

3.6.9.Kent içi yaşamda bireylerin sorumluluk sahibi olacak şekilde kent kültürüne dâhil edilmesi: Kent kültürünün oluşturulmasında yerel olanaklardan yararlanılması. Bu çerçevede eğitim kurumlarının aktif kullanılması.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Türkiye'deki kentleşme olgusu ve kentleşme hareketi gelişmiş ülkelerdeki kentleşme anlayışından farklı olarak tamamen az gelişmiş ülkelere özgü niteliklere sahip bir duruma sahiptir (TÜGİAD, 1998). Bu durumda birçok sorunu beraberinde ortaya çıkarmıştır. Yapısallaşan şiddetin sona erdirilmesi için, otoriter ya da geleneksel yapının dönüştürülmesi ve sosyal davranışları yönlendiren yerleşik değerlerin çağın ihtiyaçlarına uyumunu sağlamak gerekir. Temel değerlerin uzlaşmacı ve barışçı olmasına özen gösterilmelidir. Toplumun aileden başlayarak, devletin tüm mekanizmalarının üstünlerin hukukuna göre değil; hukukun üstünlüğü ilkesine göre düzenlenerek ve işletilerek, toplumsal sorunların ortaya çıkmadan çözülmesi mümkün olacaktır. Yerel ve bölgesel düzeyde sosyal dayanışmanın temel kaynaklarında biri olan sosyo-kültürel aktivitelerin organize edilmesini yerel yönetimler desteklemelidirler. Sadece sosyal faaliyet alanında değil, aynı zamanda sportif, kültürel, zanaatsal ve ticari, sanatsal alanlarda olduğu gibi, yaratıcılık ve kendini ifade etmenin diğer şekillerini kapsayan alanlarda da gençliğe ilişkin politikaların yürütülebilmesi ve gençliğin katılımı için ideal açılımlardır. Gençler tarafından kullanılan tütün, alkol, uyuşturucu maddelerin yaptığı tahribatla (Vandalizm) karşı karşıya kalan yerel yönetimler, gençlik organizasyonlarının ve sağlık hizmeti sunan kuruluşların temsilcileri ile birlikte çalışarak bu tür problemlerden etkilenen gençlere yönelik önleyici ve iyileştirici stratejileri uygulayan organizasyonların liderleri, gönüllü çalışanları ve genç sosyal çalışanları için özel eğitim programları kadar, yerel bilgi siyasalarını ve danışmanlık hizmetlerini geliştirmeli ve desteklemelidir.

İşsiz gençler çoğu zaman toplumun uzağındadırlar. Bu nedenle yerel ve bölgesel yönetimler, genç işsizliğini azaltacak girişimleri desteklemeli ve bu doğrultuda politikalar geliştirmelidirler. Yerel yönetimlerle işbirliği içinde, teknopark uygulamaları gibi, gençlere yönelik iş fırsatlarını geliştirme yönünde çalışmalar yapılmalıdır. Yerel yönetimler giderek artan ve açıkça görülen bir çevre bozulmasıyla karşı karşıya kalmaktadırlar. Kültürel miras bilincinin yaratılması bireylerde kentlilik bilincinin anlamını taşımaktadır. Dil, din, tarih, coğrafya, kültür, siyaset, hukuk, eğitim gibi bireyleri biçimlendiren ortak değerler, ortak davranış biçimini, "ortak yaşam kültürünü" oluşturmaktadır. Sağlıklı bir ilişki, hiç sorun çıkmayan ilişki değildir. İlişkilerde ortaya çıkan sorunların ne derece sağlıklı çözüldüğü önemlidir. Bunun için bireyin sorunlarını şiddete yönelik çözmek yerine, toplumsal yaşam içerisinde bireyin kendini tanımasını sağlayarak, problem çözme, çatışma çözme ve empati becerilerinin geliştirilmesi gerekir (Kocacık, 2000).

"Modernizmin kent planlaması anlayışı, kentlerin sadece kişilerin çıkarları doğrultusunda biçimlenmesinin sağlıksız bir gelişme ortaya çıkardığı, bu nedenle kamu yaran açısından bu sürece müdahale edilmesi gereğinden yola çıkmaktadır. Kentler sağlıklı özgür bireylerin yaşadığı yerler olacaktır. Bu nedenle de insani ölçek esas alınacaktır. Bu planlama anlayışında kent ve bölgesi, sosyal, ekonomik ve politik bir bütünlüğe sahip olarak görülmektedir. Bu organik bütünlüğün planlaması ise bölge ölçeğinden başlayacaktır. Kent mekânı planlanırken oturma, çalışma, dinlenme ve dolaşım mekânları ayrılarak planlanmalıdır. Bu işlevler kent mekânında bölgeleme kararlarıyla birbirinden ayrılmalıdır. Bu ayrımın temel amacı kentte yaşayanlara sakin oturma mekânları sağlayabilmektir. Bu planlamada merkeze alınan, en çok önem verilen işlev ise konut alanlarıdır. Kentin sağlık koşulları bakımından en uygun alanlarında, düşük yoğunluklu olarak, yeterli sosyal donatıya sahip olarak, komşuluk birimleri halinde tasarlanacaktır. Kent içinde işyerleri, iş merkezi, küçük sanatlar ve organize sanayi, kent morfolojisine (yani bilime) uygun olarak, işleri oturma yerleri arasındaki uzaklıkları kısaltacak biçimde yerleştirilmelidir. Kent içinde yaşayanların boş vakitlerini değerlendirme alanları ayrılmalıdır. Kent içinde kademelenmiş bir yol sistemiyle motorlu araç dolaşımı ra-

syonize edilmelidir. Yaya dolaşımı olabildiğince motorlu araç trafiğinden ayrılabilir. Kent planlaması tarihi eserlerin tahribine neden olmamalıdır. Genel olarak kentin yirmi yıllık gelişmesinin tahmin edilebileceği ve buna göre yerleşme biçiminin tasarlanabileceği, kent yönetimlerinin bir yandan yatırımlarını programlayarak, öte yandan yapı süreçlerini denetleyerek bu planların uygulanabileceği varsayılmaktadır." (Tekeli, 2001; Kentleşme Şurası, 2009).

Kaynakça

- Aziz, A., Kadın, Şiddet ve İletişim. Dünyada ve Türkiye 'de Güncel Sosyolojik Gelişmeler, Ankara: Sosyoloji Derneği Yayınları, 1994.**
- Bayhan, V., Türkiye 'de iç göçler ve Anomik Kentleşme, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi: Toplum ve Göç; 20-22 Kasım 1996, Ankara, DDE Matbaası, Ağustos, s. 178-193,1997.**
- Bumin, K., Demokrasi Arayışında Kent, İstanbul: İz Yayıncılık, 1998.**
- Erkut, Gülden, Kentleşme Sürecinin Sosyolojik Boyutu, Kentleşme ve Kentleşme Politikaları (Editör: Hande Suher). Türkiye Sosyal Ekonomik Siyasal Araştırmalar Vakfı, 1991.**
- Erkal, M., Sosyoloji (Toplumbilimi), (4. Baskı), İstanbul: Der Yayınları, 1991.**
- Ergil, D., Şiddetin Kültürel Kökenleri. Bilim ve Teknik, Şubat 399, s.40, 2001.**
- Es, M. & Ateş, H., Kent Yönetimi, Kentleşme ve Göç: Sorunlar ve Çözüm Önerileri, Sosyal Siyaset Konferansları Dergisi, Sayı: 48, s. 206-248,. 2004.**
- Gökçe, B., Gecekondu Gençliği, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Yayınları, 1971.**
- Gökulu, G., Kent Güvenliği, Kentleşme ve Suç İlişkisi. Atatürk Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 24 (1), 209- 226, 2010.**
- Hurma, H, Türkiye 'de Kentleşme ve Göç Olgusunun Siyasal Katılıma Etkisi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2003.**
- Gürbüz, Ş., Kırdan Kente Zorunlu Göçün Nedenleri ve Sonuçları, Uluslararası Göç Sempozyumu Bildiriler; 8-11 Aralık 2005, İstanbul, Zeytinburnu Belediyesi, Haziran, s. 211-214, 2006,**
- HALL, A. L., Social Policyfor Development, London: Sage Publication, 2004.**
- İşiloğlu, B., Anksiyete ve Depresyon Tanısı İle İzlenen Evli Kadınlarda Aile içi Şiddetin Sosyo-Demografik Faktörler, Çift Uyumu ve Hastalıkla İlişkisi. Uzmanlık Tezi, Bakırköy Prof. Dr. Mahzar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi, istanbul, 2006.**
- Karaman, K., Şehirleşme Sürecinde Bireysel ve Sosyal ilişkiler (Kayseri Örneği). Doğu Anadolu Bölgesi Araştırmaları, 4, 118-128, 2003.**
- Kalabalık, M., Toplumsal Değişimin Göstergesi ve Belirleyicisi Kentleşme. Erişim tarihi: 08.08.2012. <http://www.mustafakalabalik.com/index.php?sf=akademik&k=274>.**
- Kaya, E., Kentleşme ve Kentleşme, (I. Baskı) istanbul: ilke Yayınları, 2003.**
- Keleş, R., Kent Bilim Terimleri Sözlüğü. Ankara: imge Kitabevi, 1998.**
- Keleş, R., Kentleşme Politikası, İmge Kitabevi Yayınları, Ankara, s. 21-22, 2002.**
- Keleş, R., Kent ve Sosyal Şiddet. Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilimler Fakültesi, Ankara, 1982.**
- Kentleşme Nedir, Bilinçsiz Kentleşme. Erişim tarihi: 08.08.2012. <http://www.ekodialog.com/kent-ekonomileri/bilincsiz-kentlesme-nedir.html>.**
- Kentleşme, Erişim Tarihi: 25.10.2012, <http://tr.wikipedia.org/wiki/Kentlesme>.**
- Kocacık, E, Toplumbilim (2. Baskı). Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Yayınları, No:84, 2000.**
- Kocacık, E, Şiddet Olgusu Üzerine, Cumhuriyet Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 2 (1), 1-7, 2001,**
- Kongar, E., 21. Yüzyılda Türkiye, İstanbul: Remzi Kitabevi, 2008.**
- Köknel, Ö., Bireysel ve Toplumsal Şiddet (1. Basım), İstanbul: Altın Kitaplar Yayınevi, 1996.**
- Lorenz, K., Saldırganlığın Spontanlığı. Cogito, sayı:6-7, Kış-Bahar, s. 165-166,1996.**
- Laborit, H., İnsan ve Kent (Çev: Onaran, Bartan). Paye Yayınevi, İstanbul, 1990.**
- Manfredini, M., Families in Motion: The Role and Characteristics of Household Migration in a 19th-Century Rural Italian Parish, History ofthe Family, Volume: 8, Issue: 2, 2003,**
- Niray, N., Tarihsel Süreç İçersinde Kentleşme Olgusu ve Muğla Örneği. Muğla Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Güz, s. 9, 2002.**

- Ökmen, M. & Aslan, N.T. *Sivas'ta Kentsel Gelişme. Cumhuriyet Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 1, 2, 2001.
- Özel, M., *Kentsel Gelişme ve Kentsel Gelişme Sürecinde Niğde. Selçuk Üniversitesi, Karaman İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 2 (5), 119-144, 2005.
- Özerkmen, N., *Toplumsal Bir Olgu Olarak Şiddet. Akademik Bakış Dergisi. Ocak-Şubat, sayı:28, 2012.*
- Özen, S., *Kentleşme Süreci içerisinde Ailede Kuşaklararası İlişkiler. Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Yayınları, İzmir, 1996.*
- Özkalp, E. "Gelişmekte Olan Ülkelerdeki Kent Sorunlarına Genel Bir Bakış ve Türkiye'deki Kentleşme", *Cumhuriyet Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, 9 Aralık 1987, Sivas, 1987.
- Sarımurat N., *Psikiyatri Polikliniğine Başvuran Evli Kadınlar ve Ortak Özellikleri, Nöro Psikiyatri Arşivi.30 (2), 302-308,1993.*
- Sezai, İ. *Şehirleşme. Ağaç Yayıncılık Alternatif Üniversite Dizisi, İstanbul, 1992.*
- Şenel, A., *Siyasal Düşünceler Tarihi. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları, 1995.*
- T.C. *Başbakanlık Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü. Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı(2008-2013).Erişimtarihi:20.06.2012. <http://www.kadininstatusu.gov.tr/tr/html/119/> Toplumsal Cinsiyet Eşitliği Ulusal Eylem Planı, Eylül 2008,*
- T.C. *Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. Göç İstatistikleri. Erişim tarihi: 07.08.2012, www.tuik.gov.tr. 2010.*
- T.C. *Bayındırlık ve İskan Bakanlığı. Kentleşme Şurası, Kentlilik Bilinci, Kültür ve Eğitim Komisyonu Raporu. Nisan, 2009.*
- Taşçı, E, *Bir Sosyal Politika Sorunu Olarak Göç. Kamu-İş, 10 (4), 177-204, 2009.*
- Tezcan, M., *Toplumsal Değişme. (3. Baskı). Ankara: Feryat Matbaası, 1995.*
- Taneri, E., *Şehircilik Konuları. I.D.M.M.A. istanbul: Mimarlık Bölümü Yayınları, 1978.*
- Tekeli, I., *Modernile Aşılırken Kent Planlaması, imge Kitabevi, Ankara, s. 18-19, 2001.*
- TÜGIAD (Türkiye Genç İş Adamları Derneği), *2000'li Yıllara Doğru Türkiye'nin Önde Gelen Sorunlarına Yaklaşımlara 1, Suç Ekonomisi, Ocak, 1998.*
- Türkdoğan, O., *Sosyal Şiddet ve Türkiye Gerçeği. İstanbul: Timaş Yayınları, 1996.*
- IVorld Bank, *World Development Report 2000/2001: Attacking Poverty, USA, WB Publication, 2001.*
- Yavuz, F., Keleş, R. & Geray, C, *Şehircilik: Sorunlar Uygulama ve Politika. 82. baskı). Ankara Üniversitesi, Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları, Yayın No: 418, Ankara, 1978.*
- Yıldırım, A., *Kentleşme ve Kentleşme Sürecinde Göçün Suç Olgusu Üzerindeki Etkileri. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara, 2004.*